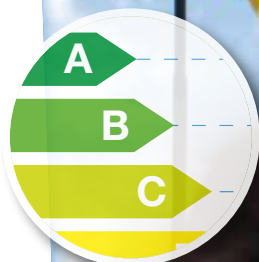

Ensemble, économisons l'énergie à Molenbeek !

Laten we samen energie besparen in Molenbeek !

09/2010

Energieplan	2/3	Plan Energie
Energieverbruik en dalende facturen	4/5	Des consommations d'énergie et des factures à la baisse
Energie is een zaak van allen	6/7	L'énergie, c'est l'affaire de tous
Het voorbeeld geven	8/9	Montrer l'exemple
Zich informeren	10	S'informer

Faire des économies d'énergie peut avoir, pour les particuliers comme pour les collectivités locales, un impact significatif sur le budget et sur l'environnement.

Certes, nous avons pris conscience assez tôt de la nécessité d'intégrer la donne environnementale dans l'action communale. Mais depuis quelques années la réduction d'économies d'énergies, en tant que volet dépassant la mise en place d'actions ponctuelles, répond à une politique systématique s'inscrivant dans une optique de développement durable. Il a fallu pour cela mettre en place des outils d'instruments techniques adéquats et prendre des engagements forts avec l'adoption notamment du projet PLAGE, la ratification de la Convention des Maires, l'adoption par le Conseil communal de l'Union locale pour le climat en 2007... L'objectif est de réduire de 20% les émissions de CO₂ sur le territoire de la commune.

Application des standards «construction passive» et «basse énergie», instauration de l'énergie verte pour certains bâtiments, autant de dispositifs qui accompagnent désormais tout projet de développement urbain à Molenbeek.

Le Bourgmestre,
Philippe MOUREAUX

**Convention des Maires :
un engagement européen de la Commune**

Le 19 décembre 2009, notre commune a ratifié la Convention des Maires, l'initiative européenne la plus ambitieuse pour inciter les collectivités locales à dépasser les objectifs climatiques et énergétiques de l'Union européenne. Molenbeek-Saint-Jean devenait alors la 6ème grande ville belge (et première commune bruxelloise) à rejoindre le club des villes les plus avant-gardistes en faveur du climat et en matière d'énergie durable.

Energiebesparing kan, zowel voor particulieren als voor lokale collectiviteiten, een belangrijke impact hebben op de begroting en het milieu.

Voorwaar zijn wij ons dan ook vrij snel bewust geworden van de noodzaak om de milieufactoor te integreren in de initiatieven van de gemeente. Sedert een aantal jaren wordt met de energiebesparing, als overtreffend luik, en de invoering van specifieke acties, echter ingespeeld op een systematisch beleid, dit binnen een optiek van duurzame ontwikkeling. Met het oog hierop, dienden adequate technische instrumenten te worden ingevoerd, en stevige engagementen te worden aangegaan, door - met name - de goedkeuring van het plan PLAGE, de bekrachtiging van de Conventie van Burgemeesters, de goedkeuring door de Gemeenteraad van de Lokale unie voor het klimaat in 2007... Hierbij heeft men ten doel de CO₂-emissie op het grondgebied van de gemeente met 20% te verminderen.

Toepassing van de standaarden "passieve constructie" en "lage energie", en invoering van groene energie voor sommige gebouwen... dergelijke systemen zijn te Molenbeek voortaan terug te vinden in ieder programma voor stadsontwikkeling.

Philippe MOUREAUX,
Burgemeester

**Conventie van Burgemeesters :
een engagement op Europees niveau van de Gemeente**

Op 19 december 2009 heeft onze gemeente de Conventie van Burgemeesters bekrachtigd, het meest ambitieus Europees initiatief waarmee de lokale collectiviteiten ertoe worden uitgenodigd om de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie te overtreffen. Sint-Jans-Molenbeek werd daarmee de 6e grote Belgische stad (en de eerste Brusselse gemeente) die de club vervoegt van de meest avantgardistische steden die ijveren voor het klimaat en duurzame energie.

L'énergie coûte de plus en plus cher. Ces dernières années, le prix du gaz, du mazout, de l'électricité et de l'eau grimpe en flèche. Dès lors, économiser l'énergie s'avère indispensable, tant pour le bien de la planète, en réduisant nos émissions de CO₂, que pour notre portefeuille. Les autorités communales n'ont pas attendu l'explosion des prix de l'énergie pour mener des actions depuis plusieurs années déjà. En effet, depuis 2006, la commune a mis en place le projet PLAGE (Plan Local d'Action pour la Gestion Énergétique) qui a pour but de diminuer de 25% la consommation d'énergie des bâtiments communaux. Pour ce faire, l'administration communale a engagé 2 responsables énergie : le premier travaille sur l'ensemble des bâtiments communaux tandis que le second s'occupe des logements individuels et collectifs appartenant à la commune.

L'Echevine de l'Énergie,
Patricia VANDE MAELE

Energie wordt steeds duurder. Tijdens de laatste jaren schiet de prijs van gas, stookolie, electriciteit en water pijlsnel de hoogte in. Energiebesparing blijkt dus onvermijdelijk te zijn, zowel voor het welzijn van de planeet - door een vermindering van de CO₂-uitstoot - als voor onze portefeuille. De gemeentelijke overheid heeft dan ook niet gewacht op de explosie van de energieprijzen om, reeds gedurende meerdere jaren, initiatieven te nemen. In 2006 is de gemeente gestart met PLAGE (Lokaal Actieplan voor Energiebeheer) waarmee een vermindering met 25% van het energieverbruik wordt beoogd. Om dit te bereiken heeft het gemeentebestuur 2 energieverantwoordelijken aangeworven : de eerste staat in voor de gezamenlijke gemeentelijke gebouwen, terwijl de tweede verantwoordelijk is voor de afzonderlijke en collectieve gebouwen, die toebehoren aan de gemeente.

Patricia VANDE MAELE,
Schepen van Energie

Notre commune a entamé, ces dernières années, toute une série de rénovations lourdes au sein de nos écoles, crèches et bâtiments communaux (nouvelles constructions, remplacement des systèmes de chauffage, isolation des toitures,...). Résultat : en 2009, le secteur scolaire de notre commune a fait plus de 18% d'économie sur ses factures de gaz alors que le nombre de classes a augmenté.

Réduire la consommation d'énergie, c'est d'abord agir en amont, dès la conception de bâtiments. Comme inscrit dans la motion «Union locale pour le Climat», notre commune applique le standard «bâtiment passif» pour toute nouvelle construction et le standard «basse énergie» pour toute rénovation complète d'immeubles existants. De nombreux projets sont en cours de réalisation.

L'Echevin des Travaux Publics,
Mohamed DAIF

Tijdens de laatste jaren heeft onze gemeente een hele reeks belangrijke vernieuwingen uitgevoerd in de scholen, crèches en gemeentelijke gebouwen (nieuwe constructies, vervanging van de verwarmingssystemen, isolatie van de daken,...). Resultaat: in 2009 heeft de sector scholen van onze gemeente ruim 18% bespaard op de gasfacturen, terwijl het aantal klassen gestegen is.

Vermindering van het energieverbruik, dat betekent in de eerste plaats stapsgewijs handelen, vanaf de conceptie van gebouwen. Zoals opgenomen in de motie "Lokale unie voor het Klimaat", past de gemeente de standaard "passief gebouw" toe bij iedere nieuwe constructie, en de standaard "lage energie" bij iedere volledige renovatie van bestaande gebouwen. Er worden momenteel talrijke projecten gerealiseerd.

Mohamed DAIF,
Schepen van Openbare werken

Energieplan

Sinds 2006 neemt de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek actief deel aan het plan **PLAGE** (Lokaal Actieplan voor Energiebeheer), een programma voor energiebesparing, dat werd gelanceerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Doelstelling: het globaal energieverbruik in de zowat honderd gemeentelijke gebouwen (scholen, administratie, crèches, bibliotheken, sportinfrastructuur...) doen dalen.

Deze ambitieuze doelstelling is onvermijdelijk indien de Gemeente de energie-uitdaging concreet wil aangaan, en op haar niveau de strijd wil aanbinden tegen de klimaatverandering op onze Aarde.

Plan PLAGE: 10 gebouwen waarin de energie prioritair wordt beperkt

Er zijn een honderdtal gemeentelijke gebouwen, met een gezamenlijke oppervlakte van ruim 100.000 m². Voor het uitvoeren van het plan **PLAGE** heeft de Gemeente een strategisch actieplan vastgelegd.

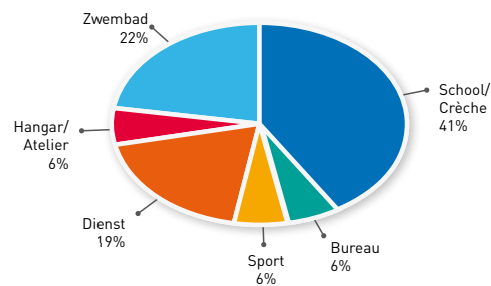
Allereerst heeft ze 10 prioritare gebouwen geselecteerd, op basis van de geringe energietechnische prestatie en een te groot verbruik van gas, electriciteit of water.

Deze gebouwen zijn: het Gemeentehuis, 'Ecole n°16', 'Ecole n°9', 'Ecole n°11', School nr.11, het Karreveldkasteel, de Crèche Louise Lumen, de Crèche Koningin Fabiola, het gebouw gelegen Opzichterstraat 63-65, en het zwembad Louis Namèche.

Voor elk van deze locaties werd een gedetailleerde energie-audit uitgevoerd. Deze heeft ons in staat gesteld passende maatregelen te treffen met het oog op een verbetering van de toestand. Teneinde een storing in de installaties snel te detecteren, voert de Gemeente een maandelijkse follow-up uit van de evolutie van het energieverbruik.

De beheersing van het energieverbruik is van primordiaal belang: van de honderd gemeentelijke gebouwen vertegenwoordigen tien PLAGE-gebouwen 50% van het energieverbruik.

Gasverbruik Gemeentelijke gebouwen Jaar 2009

Voor de gezamenlijke gebouwen wordt jaarlijks de evolutie van het verbruik geanalyseerd. Op basis hiervan wordt de energiebalans van de gemeente opgemaakt.

In de nevenstaande figuur wordt aangegeven wat het aandeel is van de verschillende gemeentelijke gebouwen in de jaarlijkse gasfactuur van de Gemeente.

Plan énergie

Depuis 2006, la Commune de Molenbeek-Saint-Jean participe activement au projet **PLAGE** (Plan Local d'Action pour la Gestion Energétique), un programme d'économie d'énergie lancé par la Région de Bruxelles-Capitale.

Objectif: diminuer de 25% la consommation globale d'énergie de la centaine de bâtiments communaux (écoles, administration, crèches, bibliothèques, infrastructures sportives...).

Cet objectif ambitieux est indispensable si la Commune souhaite relever les défis énergétiques de façon concrète et lutter à son échelle contre les changements climatiques de notre Terre.

Projet PLAGE: 10 bâtiments prioritaires mis au régime énergétique

Il existe une centaine de bâtiments communaux totalisant plus de 100.000 m². Pour mettre en œuvre le **PLAGE**, la Commune a défini un plan d'action stratégique.

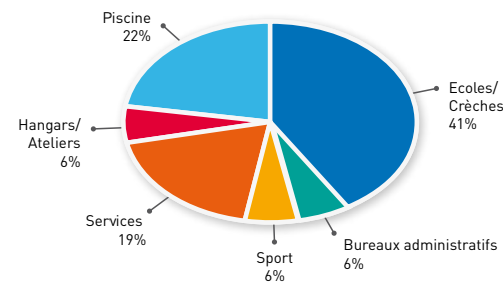
Tout d'abord, elle a sélectionné 10 bâtiments prioritaires sur base de leurs faibles performances énergétiques et de leur trop grand appétit en gaz, électricité ou eau.

Ces bâtiments sont: la Maison communale, l'Ecole n°16, l'Ecole n°9, l'Ecole n°11, la «School nr.11», le Château du Karreveld, la Crèche Louise Lumen, la Crèche Reine Fabiola, le bâtiment de la rue de l'Intendant 63-65 et la piscine Louis Namèche.

Chacun de ces sites a fait l'objet d'un audit énergétique détaillé. Celui-ci a permis de définir les mesures adéquates pour améliorer la situation. De plus, pour détecter rapidement tout dysfonctionnement des installations, la Commune assure un suivi mensuel de l'évolution des consommations d'énergie.

La maîtrise de celles-ci est primordiale quand on sait que sur la centaine de bâtiments communaux, les dix bâtiments PLAGE représentent 50% des consommations d'énergie.

Consommations de gaz Bâtiments communaux Année 2009

Chaque année, pour l'ensemble des bâtiments communaux, l'évolution des consommations est analysée. S'en dégage le bilan énergétique de la commune.

La figure ci-contre montre le poids des différents bâtiments communaux dans la facture annuelle de gaz de la Commune.

Energieverbruik en dalende facturen

Thermographie/thermografie - IBGE/Brussels UrbIS®-CIRB

Des consommations d'énergie et des factures à la baisse

De voornaamste troef van het plan PLAGE is de maandelijkse opvolging van alle verbruik (gas, electriciteit en water) in de tien prioritaire gebouwen. Net als bij het besturen van een voertuig, is een bordtabel met betrouwbare parameters onmisbaar voor de goede werking van een gebouw.

Bij deze systematische follow-up richt men zich op twee aspecten:

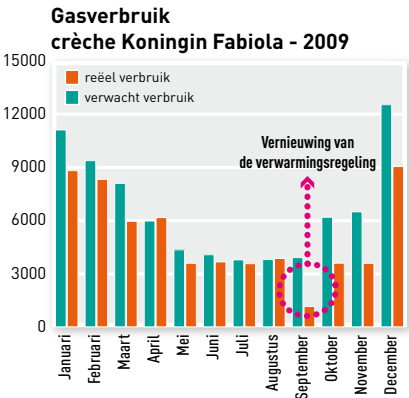
- op snel handelen bij het oplossen van alle storingen;
- op het in kaart brengen, na de werken, van de energiewinst en de financiële besparingen.

La force principale du projet PLAGE consiste à suivre tous les mois toutes les consommations (gaz, électricité et eau) des dix bâtiments prioritaires. En effet, comme pour la conduite d'un véhicule, un tableau de bord aux paramètres fiables est indispensable pour s'assurer du bon fonctionnement d'un bâtiment.

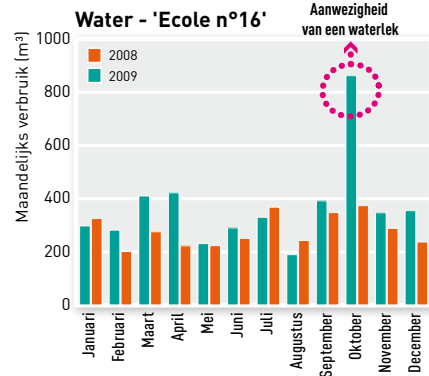
L'objectif de ce suivi systématique est double:

- agir rapidement pour résoudre tout dysfonctionnement;
- visualiser, après travaux, les gains énergétiques et les économies financières.

De 2 tabellen illustreren de doeltreffendheid van deze methode:

Tabel 1 : in de Crèche Koningin Fabiola werd de regeling van de gasverwarmingsinstallatie tijdens de zomer van 2009 vernieuwd. Vanaf september heeft de Gemeente een daling van het gasverbruik kunnen vaststellen van nagenoeg 50%.

Tabel 2 : voorde gemeentelijke 'Ecole n°16' geeft de tabel over het waterverbruik voor oktober 2008 een indrukwekkende piek weer - oorzaak : een waterlek - Zodra dit wordt opgespoord, wordt dit hersteld.

Les 2 tableaux suivants illustrent l'efficacité de cette méthode:

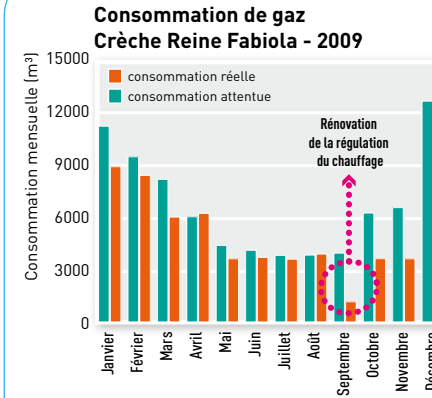

Tableau 1 : dans la Crèche Reine Fabiola, la régulation de l'installation de chauffage au gaz a été rénovée durant l'été 2009. Dès septembre, la Commune a pu constater une diminution de la consommation de gaz de près de 50%.

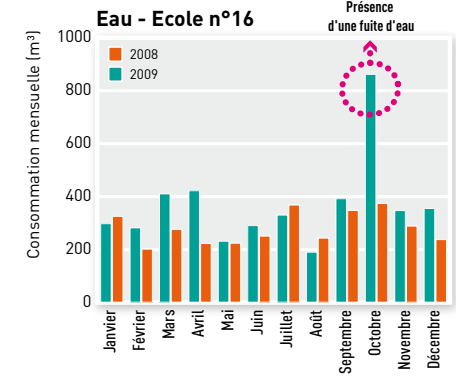
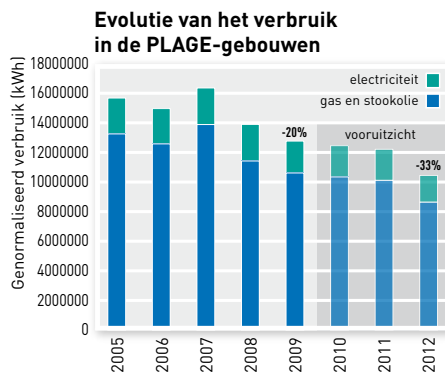

Tableau 2 : à l'Ecole communale n°16, le tableau de la consommation d'eau présente un pic impressionnant en octobre 2008. La cause : une fuite d'eau. Aussitôt détectée, aussitôt réparée !

€ 95.000 bespaard in 2009

Dankzij de verschillende initiatieven die in de tien PLAGE-gebouwen werden genomen, is het energieverbruik er in een tijdsbestek van vijf jaar met 20% gedaald, overeenkomstig met een besparing van € 95.000 in 2009.

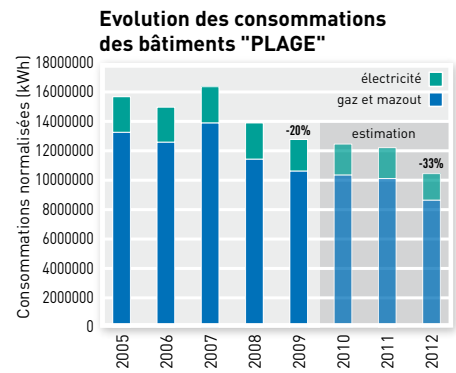
Op basis van de in het vooruitzicht gestelde werkzaamheden, zou dit tot 2012 nog met 33% moeten dalen.

95.000 € économisés en 2009

Grâce aux différentes actions entreprises dans les dix bâtiments PLAGE, leurs consommations d'énergie ont diminué de 20% en l'espace de cinq ans, correspondant à une économie en 2009 de 95.000 €.

Sur base des travaux prévus, elles devraient encore diminuer pour atteindre -33% en 2012.

Energie is een zaak van allen

Zowel op kantoor als thuis dient men eraan te denken dat, naast verwarming en verlichting, computers, printers en airconditioning veel energie verbruiken.

De diensten van de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek kunnen gezamenlijk optreden om de kosten en de CO₂-uitstoot te beperken. Elk gebaar telt immers! De Verantwoordelijke Energie luistert naar zijn collega's, om hen advies te geven en hen te informeren over de energieprestatie van de werkplek.

Net als bij een gloeilamp of een elektrisch huishoudtoestel, kan een gebouw worden geklasseerd naar gelang energieprestatie. Het minst energiezuinig gebouw wordt ondergebracht in categorie **G**, het meest energiezuinig gebouw in categorie **A**. Voor ieder gemeentelijk gebouw wordt gestreefd naar categorie A.

Hoe dit bereiken of, ten minste, dit zoveel mogelijk benaderen? Dat begint met een reeks goede gewoonten: aan het einde van de dag de computer uitzetten, een radiator nooit afdekken, de temperatuur in een bureau beperken tot 21°C...

En om de temperatuur van de verwarming onder controle te houden, gaat er niets boven een thermometer! Momenteel tellen we 220 thermometers in de administratieve bureaus en gemeentelijke schoolklassen. Deze stellen 2750 bedienden, arbeiders, leerlingen en leerkrachten in staat om de temperatuur in hun lokaal te bewaken.

Drie gemeentelijke scholen gaan de Energie-Uitdaging volop aan!

Vanaf september 2008 nemen drie gemeentelijke scholen van Sint-Jans-Molenbeek ('Ecole n°16', 'Ecole n°11' en School nr.11) deel aan de Energie-Uitdaging, die werd ingeleid door Brussel Leefmilieu. Scholieren worden gesensibiliseerd voor het belang van het niet-verspillen van energie en om verantwoordelijke burgers te worden. Concreet komt dit het hele schooljaar tot uiting in de betrokkenheid van de leerkrachten, en in regelmatige ludieke activiteiten, in het gezelschap van gespecialiseerde animatoren.

Dikke-truiendag, georganiseerd door 'Ecole n°16', in het kader van de Energie-Uitdaging!

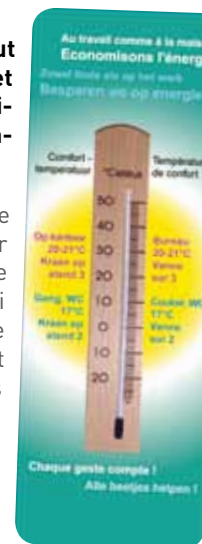

Au bureau comme à la maison, il faut se souvenir qu'outre le chauffage et l'éclairage, les ordinateurs, les imprimantes ou l'air conditionné consomment beaucoup d'énergie.

L'ensemble des services de la Commune de Molenbeek-Saint-Jean peut agir pour réduire les coûts et les émissions de CO₂. Chaque geste compte! C'est pourquoi le Responsable Energie est à l'écoute de ses collègues pour les conseiller et les informer sur les performances énergétiques de leur lieu de travail.

Comme pour une ampoule ou un appareil électroménager, un bâtiment peut se définir par rapport à des classes de performance énergétique. De la classe **G** (la moins économe) à la classe **A** (la plus économe). Pour chaque bâtiment communal, le pari est de tendre vers la classe A.

L'énergie, c'est l'affaire de tous

Comment y parvenir ou du moins s'en approcher le plus possible? Cela commence par une série de bonnes habitudes: éteindre son ordinateur à la fin de la journée, éviter d'encombrer les radiateurs, limiter la température des bureaux à 21°C...

Et pour maîtriser la température du chauffage, rien de tel qu'un thermomètre! Actuellement, dans les bureaux administratifs et les classes des écoles communales, on dénombre 220 thermomètres. Ce qui

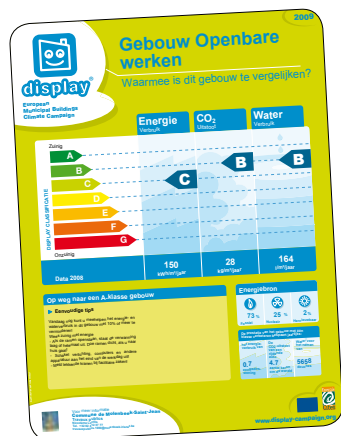
permet à 2750 employés, ouvriers, élèves et instituteurs de surveiller la température de leur local.

Trois écoles communales à fond dans le Défi énergie!

Depuis septembre 2008, trois écoles communales de Molenbeek-Saint-Jean (Ecole n°16, Ecole n°11 et «School nr.11») participent au Défi énergie initié par Bruxelles Environnement. Les écoliers sont sensibilisés à l'importance de ne pas gaspiller l'énergie et à devenir des citoyens responsables. Concrètement, cela se traduit tout au long de l'année scolaire par l'implication des instituteurs et institutrices et par des activités ludiques régulières en compagnie d'animateurs spécialisés.

Journée «Gros pull» organisée par l'Ecole n°16 dans le cadre du Défi énergie!

Affiche waarop het energielabel voor het gebouw wordt getoond / Affiche montrant le label énergie du bâtiment

Het voorbeeld geven

Wanneer de Gemeente bouwt of renoveert, dient ze te denken aan de toekomstige generaties en het voorbeeld te geven, door te opteren voor performante gebouwen die het milieu respecteren.

In november 2007 heeft de Gemeenteraad eenparig de motie "Lokale unie voor het Klimaat" goedgekeurd, waarmee de Gemeente zich er met name toe verbindt de standaard "passieve constructie" toe te passen voor iedere nieuwe constructie, en de standaard "lage energie" voor iedere complete renovatie van bestaande gebouwen.

Sindsdien, en overeenkomstig de principes van deze motie, **lopen er talrijke projecten voor constructie of renovatie**. Het gaat om woningen, scholen, administratieve en technische lokalen, sportvoorzieningen,...

Ander bewijs van het engagement van de Gemeente: in 2007 en 2009 werden **zes projecten bekroond naar aanleiding van de wedstrijd "Voorbeeldgebouwen"**, georganiseerd door Brussel Leefmilieu. Hier gaat het om de Peutertuin van 'Ecole n°9', de woningen en de crèche in de Jean Dubrucq laan, 222-224, de uitbreiding van School nr.2, de woningen in de Graaf van Vlaanderenstraat, 45-51, de woningen in de Tazieauxstraat, 6-8 en de woningen en tuin in de Toekomststraat, 19-21.

Bij elk van deze projecten wordt aangetoond dat het mogelijk is om vanaf nu woningen te bouwen met een groot prestatievermogen, die het milieu respecteren, en waarbij gebruik wordt gemaakt van de conventionele technologieën, terwijl de bouwkosten op een aanvaardbaar peil worden gehouden.

Toekomstige peutertuin van 'Ecole 9' met een passieve constructie (Architect AZM)

Groene energie

Sedert 1 januari 2009 worden de gezamenlijke gemeentelijke gebouwen (bureaus, scholen, crèches,...) voor **100% voorzien van groene stroom**. Deze optie stelt de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek in staat om, enerzijds, het distributiecircuit van de vernieuwbare energie in stand te houden en anderzijds om een CO₂-besparing van 23% te realiseren, hetzij het equivalent van een ton CO₂ per jaar!

De mogelijkheid om zonnecollectoren te installeren wordt systematisch bestudeerd binnen projecten van de Gemeente. Deze technologie is reeds terug te vinden in een aantal gemeentelijke gebouwen, bijvoorbeeld op het dak van het nieuw gebouw van de dienst Beplantingen, langsheen de Mettewielaan.

Wat is een passief gebouw?

Dankzij een zeer goede isolatie, een uitstekende luchtdichtheid en een ventilatiesysteem met warmterecuperatie verbruiken passieve gebouwen bijna geen energie meer. Met een dergelijke performantie heeft men geen radiator meer nodig: de natuurlijke warmte toevoer met wat bijverwarming volstaat om te verwarmen.

Montrer l'exemple

Lorsque la Commune construit ou rénove, elle se doit de penser aux générations futures et de montrer l'exemple en optant pour des bâtiments performants et respectueux de l'environnement.

En novembre 2007, le Conseil communal a adopté à l'unanimité la motion «Union locale pour le climat» par laquelle la Commune s'engage notamment à appliquer le standard «construction passive» pour toute nouvelle construction et le standard «basse énergie» pour toute rénovation complète d'immeubles existants.

Depuis lors, suivant les principes de cette motion, **de nombreux projets sont en cours de construction ou de rénovation**. Ce sont des logements, des écoles, des locaux administratifs et techniques, des équipements sportifs,...

Qu'est-ce qu'un bâtiment passif?

Grâce à une importante isolation, une excellente étanchéité à l'air et un système de ventilation avec récupération de chaleur, les bâtiments passifs ne consomment presque plus d'énergie. Avec une telle performance, plus besoin de radiateur: les apports de chaleur naturels avec un léger appoint suffisent pour chauffer.

Autre preuve de l'engagement de la Commune, en 2007 et en 2009, **six projets ont été lauréats du concours «Bâtiments exemplaires»** organisé par Bruxelles Environnement. Il s'agit du Prégardiennat de l'Ecole n°9, les logements et la crèche avenue Jean Dubrucq, 222-224, l'extension de la «School nr.2», les logements rue Comte de Flandre, 45-51, les logements Tazieaux, 6-8 et les logements et le jardin rue de l'Avenir, 19-21.

Chacun de ces projets démontre qu'il est possible de réaliser, dès à présent, des bâtiments performants, respectueux de l'environnement, en utilisant des technologies conventionnelles, tout en maintenant des coûts de construction acceptables.

Energie Verte

Depuis le 1er janvier 2009, l'ensemble des bâtiments communaux (bureaux, écoles, crèches,...) est alimenté par de **l'électricité 100% verte**. Cette option permet à la Commune de Molenbeek-Saint-Jean d'une part, de soutenir la filière des énergies renouvelables et d'autre part, de réaliser une économie de 23% de CO₂, soit l'équivalent d'une tonne de CO₂ par an!

La possibilité d'installer des capteurs solaires est systématiquement étudiée dans les projets de la Commune. Cette technologie est déjà présente sur plusieurs bâtiments communaux, par exemple sur le toit du nouveau bâtiment du service des Plantations, le long du boulevard Mettewie.

Futur pré-gardiennat de l'Ecole 9 en construction passive (Architecte AZM)

Zich informeren

Energiedagen

Sedert 2009 slaan het O.C.M.W. van Sint-Jans-Molenbeek en de dienst Gemeentelijke eigendommen, bij het naderen van de winter en aan het begin van de lente, de handen in elkaar om aan de inwoners en het lokaal netwerk van verenigingen een grote "Energiedag" voor te stellen.

Op het programma: trucs en handigheidjes om minder te verbruiken, informatiestands, ateliers en thematische tips, zoals "hoe energie besparen", "hoe veranderen van electriciteitsleverancier".

Volgende Energiedag:
dinsdag 30 november 2010,
in 'La Fonderie'
van 9u tot 16u30, Ransfortstraat 27
1080 Sint-Jans-Molenbeek

10

Het Energieloket

Voor verdere inlichtingen over energiebesparing in de woning en over de volgende "Energiedagen": afspraak aan het Energieloket van de Gemeente!

Ook treft u er informatie aan over de verschillende gemeentelijke, gewestelijke en federale premies. Elkeen die zich met zijn gas- en electriciteitsfacturen aan het Energieloket aanbiedt, kan er een gratis analyse bekomen van het energieverbruik.

→ Energieloket

Tazieauxstraat 47 (op de hoek van de Zwarte Vijversplein)

Open iedere maandag (op werkdagen), van 13.00 tot 16.00 uur (van 9.00 tot 12.00 uur in juli en augustus)

Bereikbaar met het openbaar vervoer :
metro "Zwarte Vijvers", bus 20 + 89
infoenergie@molenbeek.irisnet.be
www.molenbeek.be

S'informer

Journées Energie

Depuis 2009, à l'approche de l'hiver et au début du printemps, le C.P.A.S. de Molenbeek-Saint-Jean et le service des Propriétés communales s'associent pour proposer aux habitants et au réseau associatif local une grande «Journée Energie».

Au programme: trucs et astuces pour consommer moins, stands d'informations, ateliers et conseils thématiques tels que «comment économiser l'énergie», «comment changer de fournisseur d'électricité».

Prochaine Journée Energie:
le mardi 30 novembre 2010
à La Fonderie
de 9h à 16h30, rue Ransfort 27
1080 Molenbeek-Saint-Jean

Guichet Energie

Pour plus de renseignements sur les économies d'énergie dans son logement et sur les prochaines «Journées Energie», rendez-vous au Guichet Energie de la Commune!

Vous y trouverez également des informations sur les différentes primes communales, régionales et fédérales. Une analyse gratuite de consommation d'énergie est offerte à toute personne se présentant au Guichet Energie avec ses factures de gaz et d'électricité.

→ Guichet Energie

Rue Tazieaux, 47 (à l'angle de la Place des Etangs noirs)

Ouvert tous les lundis ouvrables de 13h00 à 16h00 (de 9h00 à 12h00 en juillet et en août)

Accès en transport en commun :
métro « Etangs noirs », bus 20 + 89
infoenergie@molenbeek.irisnet.be
www.molenbeek.be

